

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.
Megjelenik hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Kézdi-Vásárhely, 1902. május 29.

Csütörtök.

XXI. évfolyam. 43. szám.

Felelős szerkesztő: Vajna Károly.

Kiadó laptulajdonos: Ifj. Jancsó Mózes.

Előfizetési árak:

Egész évre 10 korona. Félévre 5 korona.
Negyedévre 2 korona 50 fillér.
Egyes szám ára 10 fillér.

A lap szellemi részét illető közlemények. Vajna Károly szerkesztőhöz, az előfizetési és hirdetési pénzek ifj. Jancsó Mózes könyvnyomdájába küldendők.

Hirdetmények díja:

4 ha az a petítorért, vagy annak helyéért 10 fillér.
Hivatalos- és árverési hirdetmények külön díjtétel szerint.
Nyilttér sora 30 fillér.
A hirdetmények a nyiltterek díja előre fizetendő.

A magyarság szervezkedése.

Örvendtes szellők fujnak Magyarországot keleti határai felől a magyarosodás minden igaz, lelkes, hazafias munkásának örömeire arrafelé is ahol a magyar társadalom tömörülése, mint kompaktegész üdvözli e szétáradó áramlatot s oda is, ahol bátorítólag, ébresztőleg hatja át az elernyedni nemzeti érzületet s megteremti a nemzeti orvos szempontjából — — jótekonny közérzetnek nevezhető föllendülését az életerőnek.

Ott, ahol megvan a társadalmi úton szervezett magyar nemzeti közérzet (de mily kevés helyen áll fönn szétmarcangolatlanul) örömmel üdvözik, mint megannyi hajnalhasadást az egységes nemzeti közszellem egén ezeket a mozgalmakat s a hol felekezeti avagy egyéni érzékenységek, vagy — a mi szintén nem ritka eset — határozott apathikus nemtörődomség békázta le az igazi faji összetartás megnyilvánulhatásait, ott, mint ugardon levő rónákra hulló magvetésnyomán kel ki bokor erdeje a szálláknak, mik megannyi hatalmas pillérei lesznek nemzeti öntudatunknak.

... Hogy azonban a képletes beszédet ne folytassuk tovább, — s in medias res menjünk, e gondolatok forrását keresvén, jóleső önérzettel mondhatjuk el, hogy a magyarság ez új életre ébredt szervezkedése (voltaképpen, bár nem új keletű) a föllevenített székely kérdés magvából kelt ki. . .

Néhány lelkes székely ember — kik eleinte lenézést vőnek jutalmul — fáradhatlan buzgalmát egyesítette arra, hogy a közöny jégkérget: Magyarország jobbkézének: Erdélynek szorgos, de a nyomoruság által lelankasztott dolgos ujjai: a székelység érdekében fölolvassza.

Egész mesébe való történet volna a mire még a hadak útjának szellemlovagjai is lélekzet visszafojtva hallgatnának, ha elakarnók mondani a kezdeményezést a mostani időkhöz.

Mi azonban csak az eredményeket méltatjuk, — ha még nem is váltak valóra.

Kezdenek már nagy arányokban kibontakozni a tervek, szándékok és a légvárak ködéből. Praktikusán, haszonhajtóan, nemzetet mentő s nemzetet fenntartó alakban.

Az a pár lelkes ember, a ki kezdeményezte az akciókat, hogy a székelységet megmentse, ma az öntudat megnyugtató örömeivel látja maga körül az egész erdélyrészi társadalmat, a mely azonban

nem pusztán egy faj érdekében tömörült, hanem, a mi még fontosabb és nagyobb érdekű, maga körül látja a lethargiájából mintegy varázsütésre felébredt magyar társadalmat.

Ez a magyar társadalom összefogott a székely társaságok keretében, de nem kizárólag a székely érdekek védelmére.

Ezek, megvitatásának kapcsán az általánosabb magyar nemzeti érdek is meleg talajra talál, összéből hezsa a szétkülönbözötteket s fölnyitja a közérdeklődést a minden vonalon való önvédelemre, jobban mondva összetartásra.

Mert nekünk nincs szükségünk, mint uralkodó fajnak: önvédelemre, csupán összetartásra. Ez magában véve már ami bevezethetetlen várunk lesz.

Ezt érte el az erdélyi részekben, sőt magában az ország szívében is megindult s lavina módon nőtt székely akció.

Hogy ennek az akciónak eredménye nem lesz szalmaláng, arra a vezetők s az egyre gyarapodó táborok lelkesedése mellett egyik főbiztosíték az, hogy maga a kormány, mely a hazafiság parancsolta melegségben éppen olyan erős, mint a mily bölcs az állami élet soknemű követelményeinek mérlegelésében, nyomban ott termett s maga óriási hatalmával segítő jobbot nyújtott.

Velünk együtt megérezte, hogy itt egy nagyszabású nemzeti föladról van szó. Hogy maradhatott volna hát ő el, a nemzeti konszolidáció letéteményese?!

Biztos a remény, hogy ez az akció nem marad elszigetelve, csupán csak egy kérdés körül. Átesapnak hullámai a királyhágón túl is, s ha majd vissza hömpölyögnek eredeti medrükbe, miként a Nilus vize, a kiellen, természetesen érzéketlen vidékekre, ott hagyják termőképes rétegét a lelkesedésnek.

Még magot is sodornak oda, a hol aztán az dusan hajtani fog — — mert hajtani kell!

Dr. Szász Károly.

Államtitkári kinevezés. Hosszu várakozás után végre megjelent a Hivatalos Közlönyben is az új kereskedelemügyi államtitkár kinevezése. A kinevezési okirat így szól:

Kereskedelemügyi magyar miniszterium előterjesztésére dr. gróf Wickenburg Márk, a magyar általános hitelbank igazgatóját államtitkárrá kinevezem Ferencz József s. k., Láng Lajos s. k.

Az új államtitkár pónteken tette le a király kezébe a hivatalos esküt.

Apponyi beszámolója. A képviselőház elnöke Apponyi Albert gróf vasárnap beszámolót tartott Jászberényben, hova a nej s mintegy 50—60 kép-

viselő is elkísérte a nagytehetségű államférfiut. Gyönyörű beszéde óriás hatást keltett Jászberényben s végig az országon is megújul majd a lelkes elismerés és tetszés megnyilatkozása a mai jászberényi események hírére. Mert esemény ez a beszámoló. Az a félremagyarázást kizáró határozottság, melylyel Apponyi a „jobb kiegyezést” követelő osztrákokkal megértette, hogy magyar kormányt és magyar parlamentet ilyen „merénylet” lehetővé tételére még régi divatu választások árán sem kaphat bárki is, nem maradhat hatás nélkül. Apponyi kijelentette, hogy nem ismer magyar politikust, aki a jelenleginél rosszabb kiegyezést vagy mezőgazdasági és ipari érdekeinket kellő védelem nélkül hagyó új vámtarifát elfogadna. De hozzátette: azt is éppen Kossuth minapi „parlamentari lázadás” proklamáló intésével szemben, hogyha olyan politikus mégis akadna, akkor ma a kormány támogató tényező és a kormány maga is az ellenzéken teljesítenék alkotmányos kötelességüket az ilyen merénylettel szemben. Mintegy folszáz előkelő képviselő volt Apponyi hallgatóságában s ezt a kijelentést mindannyian a leglelkesebb helyesléssel fogadták.

Bölcs megfontolással utalt Apponyi az ország védképességének kellő színvonalához fűződő nagy érdekekre. De erős hazafias intést csatol ehhez a szemponthoz: a nemzeti szellemet a hadseregben minél teljesebben érvényesítsük és ne feledjük, hogy az ország gazdasági ereje ép oly átléphetetlen hatást szab a hadi terhek emelésének útjába, mint a népesség száma. Ha békében a terhek kiszívják az ország erejét, összeroskadunk és komoly perczben nem állhatjuk meg a helyünket.

Szónoki szépségben is párját ritkítja Apponyi beszámolója. Az államférfi nagy súlyu fejtegetéseihez fűzte az „embernek”, érzéseinek közvetlenségével a szívek mélyéig ható megnyilatkozásait, midőn nagy halottunkról, felejtethetetlen fegyvertársáról, Horánszky Nándorról emlékezett meg. Végül ismét választóihoz fordult és a meghatottság rezdült meg hangjában. A polgári erény örök szépségű apoteozisa volt ez az üdvözlés, mely újabb erősséget adott az Apponyit és választóit a politikai tisztaság és tisztelet tüzeiben edzett lánczettel egybekapcsoló frigynek. Ezt a frigyét pecsételte meg Apponyi a szavaival: „aki voltam, az vagyok és az leszek!”

Az E. M. K. E. évi jelentéséből.

II.

Az Emke vagyoni állása 1901. szeptember 30-án kitett 2 515.243 K. 44 fillért, míg 1902. márczius 31-én az Emke már 2 561.265 K. 47 fillér kész vagyon fölért rendelkezett, s így örömmel konstatálhatjuk, hogy az Emke vagyona fél év alatt 46,022 K. 03 fillérrel növekedett. A fent kitüntetett készvagyonghoz még ha hozzá számítjuk azt a 207,016 K. 86 fillér várandóságot, mely csak később lesz esedékes, az Emke vagyonát 2,768.282 K. 33 fillérre tehetjük. Az Emkének ez a vagyona a következőkép van elhelyezve:

1. Bankelhelyezésekben 4, 4¹/₂, 4³/₁₀, 5, 5¹/₂, 6%-ra van 8 kolozsvári pénzintézetnél 613.510 K. 48 fillér és 9 vidéki pénzintézetnél 137.635 K. 30 f., együtt 751.145 K. 78 f.

2. Tőzsdei- és magán-értékpapírokban 4, 4¹/₂ és 5%-ra 470.079 K. 40 f.

3. Kölcsönökben biztosítva: Kolozsvár sz. kir. városánál 211.402 K. 90 f., kolozsvári róm. kath.

egyházközségnél 85124 K. 08 f., Erdélyi Kárpát Egyesületnél 16000 K. Kolozsvári sikeletnémaintézetnél 4000 K. M. kir. Földmívelésügyi miniszteri tárczána! Algyógyért 7.492 K. 08 f., Mohai Károlyné-féle haszonélvezeti jog megváltás-előlegezésnél 10.809 K. 87 f., együtt 334.828 K. 93 f.

4. Algyógyi gróf Kun Kocsárd-féle alapítványi birtok értéke, régi becslés szerint 443.114 K. 90 f.

5. Egyéb ingatlanok (E. M. K. E. palota, iskolák és óvók épületei, szászvárosi bérház, m.-kályáni, tövisi és kolozsvári ingatlanok) ugyancsak a régi becslés szerint 553.261 K. 67 f.

6. Kötelezőnyíltan biztosított várandósákok (tagdíjak) 95.782 K. 24 f.,

7. Főszerelesek 7.291 K. 68 f.

8. Készpénzkészlet, posta-takarékpénztár és előlegek 1.543 K. 11 f.

9. Tárgyalás alatt levő hagyatékok 111.234 K. 62 f.

Összesen: 2.768.282 K. 33 f.

A vagyona nézve szám- és pénztárvizsgálat tartatott Gyárfás Benedek és Sárkány Lajos dr. számvizsgáló által f. évi április 5-én, a mikor is mindent rendben és hiven megőrizve találtak a számonkérés alapján Merza Lajos kir. tanácsos, főpénztárosnak és Székula Ákos ellenőrnek a felmentvény megadását javasolják.

Az Emkénél ez időszerezt 78 örökös, 2.039 alapító, 6.764 régi rendes, 1.528 új rendes és 1.664 pártoló tagja van, összesen tehát 12.095 tag.

Az érettségi ellen.

Ilyenkor május vége táján országsszerzte lázas fővel, szinte a végsőfokozott izgatottsággal foglalkozik a diákság a vizsgálatokkal. Valóban idegrendszertelítő munka ez, a mely sok fiatal idegre bántólag hat. Hónapok kellenek hozzá, míg egy fiatal embernek vagy inkább fiatal gyermeknek idegszervezete visszacszerzi azt a rugékonyságát, melyet a nehéz idegmunkával elveszített.

Százaszorosan fokozott az az idegmunka annál a tanulóknál, a ki ott tart, hogy befejezzék tanulmányainak egy fontos szakát. Kivált mikor a tanuló középiskolai tanulmányainak végéhez ér el. Ugynevezett érettségi vizsgálatot kell tennie ilyenkor a tanulóknak, hogy megkezdhesse egyetemi szabad tanulmányait, befejezve a középiskola fegyelmezéssel egybekötött tanulmányait. Az iskola szoros kötelékét az egyetem szabad tanítási módszerével váltja fel ilyenkor a diák, más szóval: felszabadul a tanuló a tanulóbból polgár lesz, egyetemi polgár, vagy pedig kilép az életbe valaminek pályára.

A nálunk divó — kétségtelenül régi német mintákra épült — vizsgamódszernek jellemvonásai, kétséges előnye és kétségtelen hátrányai sokszorozódva jegeezesednek ki tehát a vizsgák vizsgáján, a ugynevezett érettségi vizsgálatnál.

A diákság körében kegyetlen hira van ennek az érettségi vizsgának. A diákfantázia valóságos mumusként emlegeti ezt a vizsgálatot, melyen főigazgatók és miniszteri biztosok jelennek meg a diákság nem kis rémületére. Már hónapokkal megelőzőleg a diákhatagományok és a tanárok vállvetve riazgatják az érettségi felő bözeledő tanulókat, akiknek idegeit kétségtelenül ingerlik ezek a riasztgatások, úgy, hogy szinte oltkakadt idegekkel jut még erősebb szervezett tanuló is az érettségi vizsgálatra.

Maguk e vizsgálatok csak helylyel-közzel veszedelmesek szigorúságukkal és követelményeikkel. Csak itt ott találja egy-egy miniszteri biztos hivatásának, hogy amolyan hagyományos szigorit fejtsen ki, amelynek a gyengébb tehetségűek áldozatul esnek. Rendesen emberséges érzelmekkel bánik el a diákkal az ilyen miniszteri biztos, akinék szinte jól esik a kis vidéki kirándulás, nem zavarja meg hát ennek a kirándulásnak emlékeit diákszaktatással.

Am nem is azon mulik, hogy túlontal nehéz és veszedelmes volna a diákra az érettségi vizsga, hanem hogy ördögként festik a falra ezt a vizsgálatot, jóllehet ennek mi ezélya sincsen.

Magammal is sok év előtt megesezt, mikor érettségi előtt állottam s az előttem vizsgázó tanuló társak vizsgájára hallgatóként bemenni akarván, egy derék tanárom ezekkel tartott vissza: „Nem szabad bemenni, mert akkor megtudnád, hogy milyen könnyű az érettségi.”

Hat miért e titkolózás? Miért e megfélemlítés? Miért ne tudja meg a tanuló, hogy valóságban mily követelményekkel lép fel az ily vizsga? Nem jó egyébre, csak a régmódi idegmegfeszítésre, amelynek csak hátrányai vannak. Későbbi években is erősen megcsinylt némely ember a vizsga előtti idegmegfeszítést.

De nem csak ily szempontból, de egyébként sem látom becsét az érettségi vizsgálatoknak. Ez az egész intézmény már idejét multta, ami paedagógiai mintaállamunkban. Poroszországban már kezdenek lemondani is róla. Meggyőződtek ugyanis a német paedagogusok, hogy az intelligenciális pályakon levők idegessége jobbára az ilyen érettségire való készüléssel kezdődik. Szinte mondhatni, hogy az intelligencia idegességének alapait az érettségi vizsga veti meg. Ami elvégre is nem esoda. Az érettségivel nyolcz esztendő tanulmányait akarnák összefoglalni. Ez ugyan magában már lehetetlenség és csak külsőleg foglalható össze pár hónap alatt nyolcz év tanítási eredményét. Elvégre is, ha a nyolcz év nem veszett

el haszontalanul, úgy a nyolcz év nevelési és tanítási eredményének ólnie keli a tanuló intelligenciájában. Ha nem él benne, akkor hiábavaló a pár havi összefoglalás, ezzel az összefoglalással amugy se táplálódik az intelligencia, hanem pusztulnak vele az idegerők.

Mennyivel üdvösebb ennél a francia rendszer, a melylyel hova tova a németek is megbarátkoznak. A francia középiskolákban nincs érettségi vizsgálat. Az utolsó osztályt épen úgy fejezi be a diák, mint az előbbieket. S e több tanulás, se kevesebb, mint más esztendőben.

Persze ehhez a francia eredetű érettségéhez ahhoz való cenzorok kellenének az egyetemre. A cenzorokat is nevelni kell. A régi porosz rendszerről egy csapással nem t lehetni át a francia rendszerre, melyet a modern német írók sok ily eszmével gazdagítottak. De az irányeszmét bizvást befogadhatjuk, sőt be kell fogadnunk. Az az eszmeáramlat, mely az érettségi ellen Németországban tám dt, elküldi hozzánk is hullámain. Akkor majd megindulunk mi. S ha a paedagogusok makacsodnak, szemben fogják magukkal találni az orvosokat, a modern paedagógiának e legjelesebb tanácsadóit, sőt mondhatom harezosait.

Hungarus.

NAPI HIREK.

— A király Ő Felsége több hétig tartó Budapesti időzés után május 27-én, kedden este 8 órakor Bécsbe utazott, a honnan — mint a fővárosi lapok írják — csak az őszön fog Budapestre visszatérni.

— Jubileum. Hatolykai Pótsa József v. b. t. t. főispánnak főispánsága 25-ik évfordulója alkalmából tiszteletére június 11-én rendezendő jubileumának programja nagyjában meg van állapítva. Mint ottani munkatársunk értesít, jelzett napon délelőtt a vármegyének rendkívüli közgyűlése lesz, utána az összes testületek tisztelgése együttesen Szent-Iványi Miklós alispán vezetése alatt; délben nagyszabású díszbéd, este a Nőegyesület által rendezendő estély.

— Személ i hír Szentkatolnai Pál István, apátkanonok, az erdélyi r. kath. státus igazgatótanácsának nagyérdemű előadója, a r. kath. főgymnasium meglátogatása céljából szerdán este Kézdivásárhelyre érkezett. Uraapján az ünnepi szent misét — hallomásunk szerint az Apát ur fogja végezni teljes főpapi ornatussal.

— A kézdivásárhelyi „Paedagogiai Társaság” választmánya mult szombaton d. u. Haszák Vidor főgymn. igazgató vezetése alatt a polgári fiu-

TÁRCZA.

Reggeli levél.

Írta: Tatár.

Jókai már régen tartott egy ilyen című felolvasást: Milyen demokraták vagyunk mi? Ebben a felolvasásban, mely a Jókai gazdag humorát arányosan ragyóztatja, egyhelyütt minden kisebb és nagyobb földi hatalmasságnak szép, ékes rendben elősorolván a jogosan, vagy jog nélkül megadott, de mindenesetre megkövetelt címét, az egyházi férfiaknál a tanítóhoz jutott:

„A tanító, az csak — rektram!”

Most is nevetésre kész, valahányszor eszembe jut. Kaczagásomba vegyül egy kis savanyu érzés is annak elgondolására, hogy dicső elődeink, daczára annak, hogy az összes emberi és disznó torokat végig lakomázták, a névnapokat ékes versezetekben megdicozították, a nyírfás és mogyorófás erdőket fölszöges fiatal hajtásaiktól megszabadították, sok emberöltőn át a szilaj magyar erkölcsöket szelidíteni törekedtek, mindeme társadalmi, közgazdasági és közművelődési munkásságuk eredményes jutalmául csak ezt az egy titulust tudták kivívni: rektram. Mai napság csak a kizárólagos kántoroknak maradt fel címül s egyik-másik református népiskola tanítójának. Pedig szép és teljes cím, magamnak sem kívánnék jobbat: Rector uram! Ugy de, ha tudnák az emberi társaságnak minket észre sem vevő urai, hogy e csufaságnak tetsző cím milyen nyugodt

méltóságu önmagában, aligha kibékülne az ő urak szellemével, akik a mi őseinknek a konvencionális buza törlesztésében, vagy teljes kiszolgálása fejében örök időkre ajándékozták földesuri legkegyelmesebb jogaiknál fogva.

Ez már a múlté; vagy ha még nem, övé lesz nemsokára. A nevelés történet tolla alá való kis adat.

Most nagyobb dolog merült fel Hódmező-Vásárhelyen. Ott azért fogyasztják ez idők szerint a kommunitás papírját, tentáját és pénzen fizetett óráit a kommunitás urai: ur-e a tanító, vagy sem? S ez a semmiség belekerült a bátor tanítónak egy csomó keserűségébe, nekik egy csomó irkafirkába, egy néhány magyar toronyóra elpoesékolásába s mindez miért? Mert a tanító egy neki kézbesíteni szándékozott hivatalos irást nem fogadott el, mert az az irnok ur, aki jóllehet az elemít végezte el, de mert szép írása nagyon, s uri atyafiságos jóindulat beszuszakulta a többi „irodalmi” férfiak közé, kifelelte, vagy tán eszibe sem volt, a tanító neve mellől az ur czimet. Most már ez a dolog a bolügyi miniszterumba került. Ott fognak dönteni a fölött: ur-e a tanító Magyarországon, vagy nem; miután Hódmező-Vásárhely n már megállapították, hogy nem az. S hogy ha ez eldül, Hm.-Vásárhelyen a szociális kérdés összes csinja-binja eligazítódik. Egyéb bajuk ugy sem volt, nem is lessz soha, ha azt a tanítót agyon gyötörhetik: mivel, minekutána az is gyöttri a mi édes, szívéről szakadt hm.-vásárhelyi megzatjainkat.

Ez eddig humor.

Lássuk a komolyabb oldalát.

Magyarországon kétféle urak vannak. Nró I-mó: akik valóban azok, nró II-dó: akik azok akarnak lenni. Ha a hm.-vásárhelyi kollegáról nem bizonyosodik be, hogy az akart lenni, akkor valóban ur. Kartársai köszönetét érdemli meg, hogy a mai, anyagias világban, mikor a pénznek oly óriási a befolyása, nem vitulust kért, (amire talán tán valamelyes joga is lenne,) hanem titulust, azt csak, ami m gilleti. Megilleti tanulásánál, tudásánál fogva; megilleti elfoglalt társadalmi helyzeténél . . . node ezt hagyjuk annyiba! (Ugyis eleget fő a mi miniszteriumunknak a feje: hogy a magyar tanítósságot, melyik rangsorba helyezze?) Megilleti és — megilleti, minden továbbra való magyaráztatás nélkül. Akik nem adják meg, csak a legutolsó divat szerint öltözködnék: de nem valódi urak. A törvény előtt való egyenlőséget a hm.-vásárhelyi tanács sem gyakorolja — fölfelé. Ebben a szinte országos egyenlőségben meg is nyugodhatunk. Az egyenlőséget elég, ha az iskola falain belől tanítjuk és hirdetjük. (Nó, mi a baj? . . . A gondnokság „tekintetes embere” meghuzta a fülemet!) Vagy talán még ott is bajt csinálnak vele?

A tanítók mostani javadalmazását tekintve a hm.-vásárhelyi dolog ugy látszik ellenünk bizonyit. Nem vagyunk valódi, sőt talmi urak sem. A vasuti bakter jobban van fizetve. Neve mellé a szolgálat érdekében az urat is hozzá tesszik. Elvégre az elemi iskolát, kap 300—400 frt fizetést, ruházati kedvezményt, családjá részére is ingyen utazást, betegség esetén ingyen gyógykezelést, szolgálati pótlékot! jó magaviselet, szorgalom után előléptetést — jobb, kényelmesebb órházakhoz.

iskolában ülést tartott. Jelen voltak: Stocker Antal kir. ügyész és Baló László alelnökök, Balázs Márton titkár, Dr. Török Andor polgármester, Asbóth Viktor, Ferencz Gyula, Tamási Imre és Vajna Károly vál. tagok. A közgyűlés által elhatározott majális rendező bizottságának megalakítása, s a június 15 én esetleg 22-én tartandó multság részleteinek megállapítása, két tiszteletbeli tagnak megválasztására ajánlása s a választmány egy tagjának helyettesítése képezték tanácskozás tárgyait. Az ülésen részt vett mint vendég: Csánki Gyula, vármegyénk pártatlan buzgalmu, lelkes kir. tanfelügyelője is, kit a választmány nevében Hassák elnök üdvözölt s ki hasonló melegséggel köszöntötte a Társaságot.

— **Időjárásunk** pár nap óta teljesen esőssé változott. Orbán napja kora hajnalban sűrű esővel köszöntött be s azóta kevés szünettel — szakadatlanul hull az áldás a szonjas földre, mely már most tulontul megázott s most epedve várja a szép napot. A Feketeügy már több helyen kicsapott medröböl, ugyszint a Kászon is kiáradott, sok helyen elborítva a réteket, kaszálókat.

— **Előadók a Székely Kongresszuson.** Háromszékvármegyéből a Székely Kongresszuson a következő előadók lesznek: Ifj. Gödri Ferencz polgármester, Dr. Nagy Sándor, orvos, Sipos Sámuel árvaházi igazgató Sepsiszentgyörgyről, Intze István mérnök és M. Székely János igazgató Kézdivásárhelyről.

— **Esküdtársi tárgyalások a kézdívásárhelyi kir. törvényszéknél** június 9-ik és következő napján fognak megtartatni. Esküdtekül a következők soroltattak ki: a) rendes esküdtek: 1. Apor Miklós báró (Márkossalva). 2. Bogdán Arthur (Sepsi-Szentgyörgy). 3. Bogdán Károly (Kézdi-Martonsfalva). 4. Bogdán Sándor (Bereczk). 5. Dr. Bene István (Sepsi-Szentgyörgy). 6. Barthó János (Almás). 7. Csánki Gyula kir. tanfelügyelő (Sepsi-Szentgyörgy). 8. Dr. Dávid János (Kézdivásárhely). 9. Fekete András (Alesernáton). 10. Forró Imre (Márkossalva). 11. Forró Mór (Besenyő). 12. Joós György (Kisborosnyó). 13. Kajcsa Ferencz (Százpatak). 14. Kelemen Lajos (Sepsi-Szentgyörgy). 15. Kónya Mihály (Bereczk). 16. Mikó Sándor (Bereczk). 17. Miklós Pál (Dálnok). 18. Magyarai Pál (Aldoboly). 19. Nagy Ede (Ilyefalva). 20. Pap János (Hatolyka). 21. Páll Lajos (Bikfalva). 22. Pünköszt Lajos (Uzon). 23. Réz Béla (Kisborosnyó). 24. Ujvárossy József (Uzon). 25. Vajna Domokos (Torja). 26. Vajna István (Martonsfalva). 27. Vajna Zsigmond (Albis). 28. Varga András (Bita). 29. Vas Ferencz (Albis). 30. Zathureczky Gyula (Baróth). b) Helyettes esküdtek: 1. Ambrus Albert szeszgyáros. 2. Hamar Zoltán keres-

kedő. 3. Csutak László szabó. 4. Jakabos Ágoston birtokos. 5. Kajtár János szabó. 6. Turóczy László kereskedő (Kézdivásárhely). 7. Fejér Árpád (Haraly). 8. Jancsó György (Gelencze). 9. Kovács Péter (Kézdiszentlélek). 10. Molnár Jenő (Sepsi-Szentgyörgy). *

— **Meghívó.** A kézdívásárhelyi szegény munkaképtelen öregek Bátor Szentkereszt Stephanie menedékháza 1902. június 1-én d. u. 2 órakor az árvaház helyiségében rendes közgyűlést tart, melyre az alapító, rendes és pártoló tagok és tisztviselők, valamint az ügy iránt érdeklődők egész tisztelettel meghívotnak. Gyűlés tárgyai: 1. Megnyitó. 2. Titkári jelentés. 3. Vagyongazdálkodási jelentés az építési ügyről. 4. Költség előirányzat megerősítése. 5. Számvizsgáló bizottság jelentése. 6. Indítványok. Kézdivásárhely, 1902. május 25-én. Özv. Benkő Pálné alelnök. Vajna Károly titkár.

— **Működvelői előadás** volt Szentkatalinnán pünkösdi hétfőjén. Előadták közkívánatra másodszor a „Gyimesi vadvirág” ez. népszínművet, szép közönség jelenlétében, mely sűrű tapsokkal s kihívásokkal jutalmazta az összes szereplőket, kiknek neveit elismerésül mi is ideiktatjuk. Nő szereplők: Mike Anna, Fülöp Juliska, Mike Amál, Bálya Anna, Héjja Katalin, Lengyel Berta; férfi szereplők: Fülöp Mihály, Fülöp László, Fülöp Albert, Fülöp László A., Harai Dávid, Harai László, Pál István, Nyágúj Mátyás, Székely Gyárfás, Fülöp Sándor. A siker felmutatásában legtöbb érdeme van Hamar Endre tanítónak, ki az ifjúságot ily helyes irányban igyekezet vezetni. A közönség iránta ismételt is nagy elismerésnek adott kifejezést.

— **Meghívó.** A háromszékvármegyei „Erzsébet” árvaház-nevelő intézet f. évi június hó 1-én (vasárnap) d. u. 2 ór. kor Kézdi-Vásárhelytől, az árvaház helyiségében rendes közgyűlést tart, melyre az alapító, rendes és pártoló tagok, tisztviselők valamint az ügy iránt érdeklődők tisztelettel meghívotnak. Gyűlés főbb tárgyai: 1. Elnöki megnyitó. 2. Titkári jelentés az 1901. évről. 3. Számvizsgáló bizottsági jelentés. 4. Költségvetések megerősítése. 5. Miniszteri leiratok. 6. Alapító levelek megerősítése. 7. A tett intézkedések bejelentése. 8. Árvák létszámának megállapítása. 9. Indítványok. Sztérynyei és Molnár Viktor. K.-Vásárhely, 1902. május 25. Gróf Miksa Ármenné, Gróf Bethlen Kléméntina alelnök elnök-helyettes, Vajna Károly jegyző, h. titkár.

— **A Budavari hősök emlékünnepe.** Szép ünnepélyvel ülték meg mult vasárnap Budavárának 1849. május 21-én történt bevételének évfordulóját.

*) Mult számunkban — véletlen tördelési hiba miatt — hiányosan közlöttnév e névsor, most helyreigazítjuk. A szerk.

A mi órházunk mindig ugyanaz marad. Javaldalmazásunk iránti jajsavainkat mindig elnyomja az ágyuszó. Hiába gerjesztjük a tüzet, a társadalom intéző része szorgalmasan oltogatja. De követeléseit fokozni nem szűnik. Minden hibát, még azt is, amit a nagy iskola, az Élet csinál, a mi nyakunkba varr. Megjavítására ki lenne más hivatottabb mint a tanító! Nép könyvtárak, daloskörök, ifjúsági egyesületek, hitelszövetkezetek, közegészségügyek, tűzoltások, községi faiskolák megteremtése és fentartása s ki tudná mind elősorolni a nagy eszmék egész sorozatát, melyek elvégzése a tanító tennivalói közé soroztatik.

Vele járó javadalom semmi! Hát a 100 K. a gazd. ism. iskoláért? Hát a községi faiskola kezelő díja kutya? Abbizal! Az elsőért egyedül tanítja az ismétlő iskolát. A másodikért legtöbb megyében évi 20 K. nem érdemi meg, hogy a tanító, ha csak nem jár gatyában, csak egyszer is letérdeljen 8—10 koronás nadrágával egy esemete mellé, hogy beoltsa.

Valóban látva az irántunk való nagy közönyösséget, esőppet sem lehet csudálkozni, ha pályánkra csak a rászorultak vágnak, ha egyikünk-másikunk közönyössé lesz és a tanterem falain kívül mitsem akar tenni, mert azt az időt hasznosabban gyümölcsöztetheti, nem annyi felelősséggel, kinnal-bajjal.

Még az árva dicsőségtől is elesik.

Gondnokság, szolgabíró, alispán mind azt jelentetik főnnebb-főnnebb: itt-ott ezt szerveztük, ezt alkottuk meg stb. stb. Volt alkalmunk többször gyönyörködni ilyen szervező munkálatokban.

A kilátásba helyezett jutalmazásokra egy tapasztalásokban megöregedett szellem ez barátom így nyilatkozott: „nesze fiam egy garas, voss még egy cigány kerekelt!”

Nem rég olvastuk a hivatkozó tudósítást egy szaklapban egy „igazgató” tollából, aki így nyilatkozott: megalakítottam „a tanítóval” itt és itt az ifjúsági dalkört s egy árva felolvasást tartott egész időszak alatt; a többi nehezebb munkát „a tanító” és más végezte. Egy kis kaczerködés a nyilvánossággal az egész. Hanem elég arra mindenesetre, hogy a lelkesedés tüzeit eloltsa „abbán a tanítóban.”

Lelkesedés? Hát lehet-e éhesen lelkesedni? Így csak a giliszta tud, mert akkor hangosabban mozog.

Kissé sötét a kép, melyet olvasom multságára rajzolék, de nem tehetek mást, hiszen igaz!

A hm.-vásárhelyi eset után furesa helyzetbe jutottunk: nincs titulus. Sem vitulus, sem titulus!... De van!

Ha megnyerjük a gyermek szívét-lelkét, ha tanításunkban, nevelésünkben, szülőkké váló érintkezésünkben a jóindulat, szeretet ereje benne van, közösgünk apraja-nagyja így mutat ránk: ni, ott megy a mi drága, jó tanítónk! Ezt a hm.-vásárhelyi végzés, sőt az országgyűlés határozata sem törölheti el. Ebben van fáradságos küzdelmünk teljes díja, törekvésünk diadala.

Ez a tanítóság teljes czíme, szebb minden külső titulusnál. Külső és belső tisztesség egyaránt.

Óriási néptömeg vonult ki — a temetőbe az elesett hősök sírjához az ünnepélyre, melyet Krivácsy József volt 48-as honvédezredes nyitott meg. Ünnepi beszédet Ráth Endre, Kézdivásárhely város országgyűlési képviselője tartott, a ki — mint a fővárosi lapok írják — valóban emelkedett szellemű és tartalmas beszédben emlékezett meg a névtelen hősről. Majd Pósa Lajosnak egy gyönyörű versét szavalta el Pogrányi Juliska. Végül a dalárdák elénekelték a „Mi piroslik ott a sikon távolban?” kezdetű honvéd-dalt s utána megkoszorúzták a hősök sírját.

— **Székely Társaság alakítása Tordán.** A marosvásárhelyi Székely Társaság indítványára száz kiküldöttjeiknek jelenlétében 1902. június 21-én, Tordán, a „Korona” szálló nagyszobájában, 25 taggal megalakult a „tordai Székely Társaság.” Ideiglenes tisztikara: elnök Cségezy Mihály kir. táblai bíró, törvényszéki elnök, titkár Kovács Dániel áll. polg. isk. r. tanár, gazda Péter Antal áll. polg. isk. r. tanár. Az alapszabályokat rövid idő alatt kidolgozták s ujjabb összejövetelen tárgyalják. Az új társaságnak sikert kívánnak; működését a nyilvánosság előtt ismertetni fogjuk.

— **Köszönet.** Mindazon tisztolt ismerősök, szomszédok, és jóbarátok, kik felejtethetetlen jó anyámnak végső tisztességtételen megjelenni szívesek voltak, s ez által mérhetetlen bánatomban résztvettek; fogadják ez uton leghálásabb köszönetemet. Kézdi-Vásárhely, 1902. május 28. Balogh Rebi.

JÓTÉKONYSÁG.

Kenyér a szegényeknek.

1902. Április hónapja beszámolója a „Szt. Antal kenyere”-ről.

Március hó 1-én április havára áthozott 75 K. 55 f. Ehhez hozzájárult április hó folyamán a templomi perselyből: 8-án 48 K. 22 f., 15-én 17 K. 8 f., 22-én 14 K. 75 f., 29-én 7 K. 7 f.

Április 1-től 31-ig az üzletekben elhelyezett, főkperselyekből összesen: 22 K. 30 f. és pedig: Bartha Gyula üzletében 3 K. 32 f., Özv. Császár Lukácsné 1 K. 94 f., Dávid Antal 2 K. 48 f., Dávid Gyula 1 K. 29 f., ifj. Dávid István 5 K. 50 f., Dobál Lajos 1 K. 80 f., Fejér L. Fiai 95 f., Finta Gy. Albert 1 K. 44 f., Gyárfás Károly 1 K. 5 f., Kovács Ferencz győgytár 20 f., Oroszfalu iskola (március és április) 69 fillér, Száva Dávid 1 K. 31 f., Turóczy István — Veres Sándor 33 f. Tehát a április havi bevétel összege: 184 K. 97 f.

Kiadás: április 8-án 75 kg. kenyér és 20 kg. főzliszt sütéssel 25 K. 41 f., 15-én ugyanaz 26 K. 65 f., 22-én ugyanaz 26 K. 65 f., 29-én 75 kg. kenyér és 10 kg. főzliszt sütéssel 22 K. 84 f., vagyis az április havi kiadások összege: 101 K. 55 fillér.

Marad május hóra: 83 K. 42 f.

A hó folyamán 11 szegény különbféle nemű ruhasegélyben is részesült.

Kiosztottunk botenkint kedden 1/2 órakor 50—50 drb 2 klgrammos fehér kenyeret és 20—20 kg. főzlisztet, vagyis összegezve: 200 drb kenyeret 400 kg. súlyban és 70 kg. főzlisztet mind 60—60 szegény között.

1902. január 1-től április hó végéig 800 drb kenyeret 16 mm. súlyban és 292 1/2 kg. főzlisztet osztottunk szét.

A jószívű névtelen adakozóknak a szűkölködők hálaímaja legyen a jutalom jóindulatu támogatásukért.

Kézdivásárhely, 1902. május 1.

Tamási Imre,
r. k. lelkész.

A brailiai magyar iskola.

A brailiai (Románia) evangélikus református egyház magyar nyelvű iskolájának fentartása költségeihez Magyar kir. pénzügyőr Tkt Kovács Elek gyűjtő íven adakoztak. Kovács Elek 1 K., Nagy Ferencz 1 K., Ifj. Tóth István 2 K., Csizsár Dónes 1 K., Nagy S. Pál 1 K., Török Sándor 1 K., Csizsár Imre 60 f., Jancsó Mózes 1 K., Benkő István 1 K., N. N. 30 f., Hamar Zoltán 1 K., Bándi István 1 K., Gyárfás Károly 60 f., N. N. 10 f., Frenkel Emánuel 20 f., N. N. 40 f., Nagy Lajosné 1 K., Kovács Sándor 1 K., Csizsár Pál 2 K., N. N. 70 f., Ifj. Török Samu 1 K., Tóth G. István 1 K., Weloreiter János 2 K. Összesen 21 K. 50 f.

A kézdívásárhelyi nemes szívű adakozók, valamint fáradságtalan gyűjtő, fogadják egyházam nevében kegyes adományaikért e nyilvános helyen hála köszönetemet.

Braila, 1902. május 11/24.

Nagy Sándor,
evang. ref. miss. lelkész.

Hirdetések.

Sz. 2452-902.

Hirdetmény.

Alattírt városi tanács a sepsiszentgyörgyi m. kir. pénzügyigazgatóságnak 11621. 1902. sz. alatti rendelete alapján ezennel közhirrét teszi, hogy a folyó évi III ad osztály kereset adó, valamint a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek adóját tartalmazó lajstromok f. év május hó 24-től f. év június hó 6-ig a 8 napi közzsemlére alatt-

írt városi adóhivatalnál kivannak téve és azok a hivatalos órák alatt érdekeltek felek által megtekinthetők.

Egyben figyelmeztetnek az adózó polgárok, hogy az ellen esetleges folyamodásukat írásban a sepsiszentgyörgyi m. kir. pénzügyigazgatósághoz a kitéletől számított 8 nap alatt benyújthatják.

A városi adóhivatal.

Közdivásárhelyt, 1902. májushó 27.

Kovács Dániel,
h. polgármester.

(107. 1-1.)

Eszéki
ARCZKENŐCS

és észéki

SZALVATOR-SZAPPAN

eltávolítja a szeplőt, májfoltot és a bőr összes tisztátalan ágát

Valódi csak a

DIENES J.C., „SZALVATOR”-
gyógyszertárából

Eszéken felsőváros:

1 tégely észéki arczenőcs ára 70 fillér és 1 korona
1 drb Szalvator-szappan 1 korona.
1 tégely kézi paszta 1 20 fillér.
Lyoni rizspor kis doboz 1 korona, nagy doboz 2 korona.
Ezen cikkek mentek minden ártalmas alkatrészekről és megfelelnek tökéletesen
a 71.012. számú B. m. rendeletnek.

Főraktár: BUDAPESTEN:

TÖRÖK JÓZSEF

(9. 6 - 10)

gyógyszerész

VI., Király-utca 12. és Andrássy-ut 29.

Hirdetések olcsó áron felvétel-
nek e lap kiadóhivatalában.

Nemzeti irodalmunk legértékesebb alkotásait, a magyar irodalom főműveit

MAGYAR FRANKLIN- Társulat kiadása REMEKÍRÓK

czim alatt egyöntetű szép kiadásban.
55 kötetben, diszes vászonkötésben
adja közre a Franklin-Társulat.

Tartalmazza:

*Arany János Kisfaludy Károly
*Arany László Kisfaludy Sándor
Balassa Bálint Kölcsey Ferencz
Bajza József Kossuth Lajos
Bercsényi Dániel Madách Imre
Csiky Gergely Miksa Kelemen
Csokonay V. M. Pázmány Péter
*Czuczor Gerg. Petőfi Sándor
Deák Ferencz Reviczky Gyula
Eötvös József br. Széchenyi István gr.
Fazekas Mihály *Szigligeti Ede
*Garay János Teleki László gr.
Gyöngyössi L. *Pompa Mihály
Gvadányi József *Vajda János
Kármán József *Vörösmarty M.
Katona József Zrínyi Miklós
Kazinczy Fer. műveit.
*Kemény Zsigm.
Népius Iyra Népb. hadak
Kuruczöltészet

* A csillaggal jelzett remekírók kiadási jogát a Franklin-Társulat magának szerződéssel biztosította, úgyhogy azt más kiadó ki nem adhatja, ezen írók művei más versenygyűjteményben meg nem jelenhetnek.

A Franklin-féle Magyar Remekírók 55 kötetes kötetek felől a legbecselebbet, mit a magyar szellem teremtet és hivatva van arra, hogy minden családi könyvtár gerjele legyen.

A Franklin-féle Magyar Remekírók kiállítása méltó a nemzeti mű jelentőségéhez. Kötése pályanyertes,

művészi, erős angol vászonkötés, a papírja lamenteos, soha meg nem sárguló; betűi külön e célra készülnek.
A Franklin-féle Magyar Remekírók: öt kötetes sorozatban jelennek meg 1902. februártól kezdve és azonnal minden félévben egy-egy öt kötetből álló sorozat.

A Franklin-féle Magyar Remekírók előfizetőinek külön kedvezményként a most megjelenő új magyar Shakspeare-kiadás, 6 vaskos kötetben, diszkötésben 20 korona — kivétel árban szállítatik, holott e kiadás bolti ára 30 korona lesz, és az addig forgalomban volt Shakspeare kiadás 100 koronába került. — Legkiválóbb költőink remek fordításai: közli Shakspeare remekét e kiadás, névszerint Arany János, Petőfi, Vörösmarty, Szász Károly, Léva József, Arany László, Rákosi Jenő, Györy Vilmos átvittetésében. Ez az egyetlen teljes magyar Shakspeare és értékes kiegészítője a Magyar Remekírók gyűjteményének. Megrendelhető a Magyar Remekírók-kal egyidejűleg.

A Franklin-féle Magyar Remekírók 55 kötetnyi teljes gyűjtemény ára 220 korona, mely összeghez havi részletekben törleszthető; a hat kötetes teljes Shakspeare kedvezményára 20 kor. a Remekírók előfizetőinek, ha a két mű együtt esen rendeltek meg.

Sajtó alá rendezte és az ill-10. író életét és munkáinak jellemzését felőlelő bevezetéssel ellátja:

Alexander Bernát
Angyal Dávid
Báncs Ferencz
Bánóczy József
Beóthy Zsolt
Berzeviczy Albert
Bayer József
Endrődy Sándor
Erdődi Béla
Erdélyi Pál
Ferenczy Zoltán
Fraknói Vilmos
Gyulai Pál
Heinrich Gusztáv
Korödi Pál
Kossuth Ferencz
Kozma Andor
Léva József
Négyassy László
Rákosi Jenő
Riedl Frigyes
Széchenyi Károly
Széll Kálmán
Váczai János
Vadnai Károly
Voivovich Géza
Zoltány Irén

E fényes névsor biztosított nyújt arra nézve, hogy a Magyar Remekírók megbízható szöveg t adja a fölvet munkáinak, s hogy minden életre szóló becses munka lesz.

A Franklin-Társulat által kiadott „Magyar Remekírók” nagy értékét rendkívül emeli, hogy annak kiegészítője a

Teljes Magyar Shakspeare,

a Kisfaludy-Társaság által kiadott a költőink: Arany, Petőfi, Vörösmarty, Szász Károly, Léva, Arany László, Fejles, Greguss, Györy Vilmos, Lőrinczy-Lehr, Rákosi Jenő Szigligeti által fordított kiadására ez a fordítás ma már magyar remekíró-számba megy mert azt halljuk a színpadról ezt idézzük lápten-nyomon; álmot a nemzet vérébe.

A teljes magyar Shakspeare-t kedvezményes áron kapják a „Magyar Remekírók” megrendelői, vagyis a hat kötetes diszesen bekötött munkát 30 korona bolti ár, helyett 20 koronaért, ha mind a két munkát megrendelik.

Megrendeléseket elfogad minden hazai könyvkereskedés vagy a Franklin Társulat Budapesten.

MEGRENDELŐ JEGY.

Alólírott	könyvkereskedésben
(hol):	ezennel rendel
.....péd. Magyar Remekírók 55 kötet 220 kor.	
.....Shakspeare összes színművei 6 kötet 30 kor. helyett 20 kor. kedvezményes áron.	
.....Shakspeare összes színművei 6 kötetben külön (a Magyar Remekírók nélkül) 30 korona bolti áron és kéri a szállítási feltételek közlését.	
Hely:	Név:

Ny. ifj. Jancsó M. néli Kézdivásárhelyt.